

II

(Tiedonannot)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDONANNOT

EUROOPAN KOMISSIO

KOMISSION TIEDONANTO

**Ohjeet aluksilla olevien merenkulkijoiden, matkustajien ja muiden henkilöiden terveyden
suojelemisesta, kotiuttamisesta ja matkustusjärjestelyistä**

(2020/C 119/01)

Tiivistelmä

- Covid-19-pandemialla on kauaskantoisia vaikutuksia meriliikenteeseen ja aluksilla oleviin henkilöihin. Terveyden suojelemiseksi sekä tavaroiden ja välttämättömien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi toteutettavia rajaturvallisuustoimenpiteitä koskevissa suuntaviivoissa ⁽¹⁾ todetaan, että jäsenvaltioiden olisi helpotettava EU:n kansalaisten ja EU:ssa asuvien kolmansien maiden kansalaisten kauttakulkua heidän palatessaan kotiin. Välttämättömissä tehtävissä toimivien työntekijöiden ⁽²⁾ kauttakulun ja matkustamisen olisi oltava mahdollista heidän kansalaisuudestaan riippumatta, jotta ammatillisen toiminnan jatkuminen voitaisiin varmistaa.
- Välttämättömän matkustamisen olisi oltava sallittua aluksilla oleville henkilöille. EU:n kansalaisten, jotka ovat muussa jäsenvaltiossa kuin kansalaisuus- tai asuinjäsenvaltiossaan taikka kolmannessa maassa tai aavalla merellä, olisi voitava palata kotiin, jos heidän terveydentilansa sen sallii ⁽³⁾. Aluksilla olevien henkilöiden paluumatkan järjestäminen kuuluu ensisijaisesti risteilyliikenteen harjoittajien ja laivanvarustajien vastuulle riippumatta siitä, poistutaanko aluksesta EU:ssa tai sen ulkopuolella.
- Monet Euroopan vesillä liikennöivien rahtialusten merenkulkijat ovat kolmansien maiden kansalaisia. Heidän olisi kansalaisuudestaan riippumatta voitava matkustaa satamiin, joissa heidän on noustava alukseen. Lisäksi heidän olisi voitava poistua aluksesta ja palata kotiin, mikä osaltaan varmistaisi sen, että merenkulkuala pysyy elinkelpoisena keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä vihreiden kaistojen täytäntöönpanoa koskevan tiedonannon ⁽⁴⁾ mukaisesti. Meriliikenne voi jatkua keskeytyksettä vain, jos miehistön vaihto on mahdollista. Tämä turvaisi sisämarkkinat, sillä tavaroiden jakaminen koko EU:n alueelle ja rahdin vienti ja tuonti EU:n satamista ja EU:n satamiin voivat jatkua. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi nimettävä satamat, joissa miehistön vaihtamista on helpotettu.
- Sellaisilla aluksilla, joihin EU:lla on etuyhteys, työskentelee maailmanlaajuisesti noin 600 000 merenkulkijaa kaikista maailman maista. Kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO) suosittelee, että miehistön vaihtamisen olisi oltava mahdollista kaikkialla maailmassa ⁽⁵⁾. Meriliikenteen jatkuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi komissio pyrkii helpottamaan ja koordinoimaan jäsenvaltioiden toimia, joilla mahdollistetaan miehistön vaihtaminen niiden satamissa.

⁽¹⁾ Suuntaviivat rajaturvallisuustoimenpiteitä varten terveyden suojelemiseksi ja tavaroiden ja välttämättömien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi, C(2020) 1753 final (EUVL C 86 I, 16.3.2020, s. 1).

⁽²⁾ Näitä ovat mm. merenkulkijat, merenkulkuhenkilöstö ja kalastajat.

⁽³⁾ Aluksilla olevien henkilöiden olisi voitava matkustaa, jos heillä ei ole oireita ja jos he eivät ole olleet erityisesti alttiina tartuntariskille eikä heitä pidetä uhkana kansanterveydelle.

⁽⁴⁾ Komission tiedonanto vihreiden kaistojen täytäntöönpanosta terveyden suojelemiseksi ja tavaroiden ja välttämättömien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi rajaturvallisuustoimenpiteitä varten annettujen suuntaviivojen mukaisesti, C(2020) 1897 final (EUVL C 96 I, 24.3.2020, s. 1).

⁽⁵⁾ IMO:n kiertokirje Nro 4204/Add. 6, 27.3.2020.

I. Yleisiä ohjeita

1. Keskeytymättömät meriliikennepalvelut ovat EU:lle strategisesti erittäin tärkeitä, sillä 75 prosenttia EU:hun saapuvista ja sieltä poistuvista tavaroista ja 30 prosenttia sisämarkkinoilla liikkuvista tavaroista kuljetetaan meriteitse. Covid-19-pandemian vuoksi toteutettujen rajoittavien toimenpiteiden olisi häiritävä tavaroiden vapaata liikkuvuutta mahdollisimman vähän, jotta taloudellinen toiminta voi jatkua. Rajoitukset eivät saisi aiheuttaa vakavia häiriöitä jäsenvaltioiden tai koko EU:n toimitusketjuihin, välttämättömiin palveluihin ja talouksiin.
2. Vihreiden kaistojen täytäntöönpanosta annetun tiedonannon mukaisesti merenkulkijoille olisi sallittava rajojen ylittäminen ja kauttakulku, jotta he voivat ottaa tehtävänsä vastaan rahtialuksella ja palata kotiin työsopimuksensa päätyttyä. Kun jäsenvaltiot suorittavat terveysseulontaa, tämä ei saisi merkittävästi viivästyttää merenkulkijan alukseen nousemista tai kotiuttamista.
3. EU:n satamissa olisi toteutettava toimenpiteitä merenkulkuhenkilöstön ja satamatyöntekijöiden sekä merenkulkijoiden ja muiden aluksella olevien henkilöiden suojelemiseksi heidän noustessaan alukseen ja poistuessaan aluksesta ⁽⁶⁾. Jotta terveyttä voitaisiin suojella ja turvallisuus varmistaa EU:n työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan lainsäädännön mukaisesti, kaikki riskit olisi arvioitava ja asianmukaiset ehkäisevät ja suojaavat toimenpiteet toteutettava ⁽⁷⁾. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto on antanut työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä koskevia erityisiä tietoja, joiden tarkoituksena on suojella covid-19:lle altistumiselta ⁽⁸⁾. Asiakirjassa ”Advice for ship operators for preparedness and response to the outbreak of COVID-19” (ohjeita meriliikenteen harjoittajille – koronavirusepidemiaan varautuminen ja vastatoimet) ⁽⁹⁾, joka laadittiin osana yhteistä toimintaohjelmaa ”EU Healthy Gateways”, ovat ohjeet olisi myös otettava huomioon. Jos aluksella olevan henkilön todetaan aiheuttavan mahdollisesti vaaran kansanterveydelle, asianmukaiset toimenpiteet olisi toteutettava tartuntojen estämiseksi, ja kyseisen henkilön saataville olisi annettava nopeasti asianmukaista lääketieteellistä hoitoa hänen kansalaisuudestaan riippumatta. Terveydenhuoltoa olisi tarjottava myös sellaisille henkilöille, jotka ovat olleet lähikontaktissa kyseiseen henkilöön. Tartuntaepäiltyjen miehistön jäsenten olisi jäätävä omaehtoiseen karanteeniin, jos mahdollista, ja pyrittävä poistumaan aluksesta mahdollisimman pian päästäkseen testeihin. Heidän olisi käytettävä hengityssuojaimia ja vältettävä aluksella oltaessa ja aluksesta poistuttaessa lähikontaktia sellaisten muiden henkilöiden kanssa, jotka eivät käytä henkilönsuojainta.
4. Jäsenvaltioiden olisi kuultava merenkulku- ja satama-alan työntekijöitä ja työnantajia edustavia järjestöjä toteuttaessaan näihin ohjeisiin sisältyviä toimenpiteitä.

II. Risteilyaluksilla ja muilla aluksilla olevien henkilöiden kotiuttaminen

Risteilyaluksia koskevat suositukset

5. Risteilyliikenteen harjoittajat ovat tilapäisesti lopettaneet toimintansa covid-19-pandemian vuoksi. Toiminnan alasajon pitäisi osaltaan rajoittaa risteilyaluksilla tapahtuvia tartuntoja. Pääasiallinen vastuu ylösmakaaviksi tarkoitetuilla risteilyaluksilla olevien matkustajien ja miehistön jäsenten paluumatkan järjestämisestä kuuluu risteilyliikenteen harjoittajalle ⁽¹⁰⁾. Tähän voi kuulua kotiutus EU:n ulkopuolisesta satamasta ja etenkin tarvittavien tilauslentojen tai muiden kuljetusten järjestäminen.

⁽⁶⁾ Merenkulkuhenkilöstöön kuuluu henkilöstö, joka työskentelee kotimaisilla ja kansainvälisillä kauppa-aluksilla, kauppalavastossa, hinausaluksilla, offshore-palvelualuksilla, öljy- tai kaasualuksilla, energiahuoltoalalla toimivilla tuki- ja valmiusaluksilla, sekä maissa työskentelevät aluksia ja merenkulkua tukevat operatiivinen ja tekninen henkilöstö ja turvahenkilöstö.

⁽⁷⁾ Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä (EUVL L 183, 29.6.1989, s. 1).

⁽⁸⁾ COVID-19: guidance for the workplace; <https://osha.europa.eu/en/highlights/covid-19-guidance-workplace>

⁽⁹⁾ https://www.healthygateways.eu/Portals/0/plcdocs/EU_HEALTHY_GATEWAYS_COVID-19_MARITIME_20_2_2020_FINAL.pdf?ver=2020-02-21-123842-480

⁽¹⁰⁾ Risteily vastaa yleensä ”matkapaketin” määritelmää ja kuuluu näin ollen matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä 25 päivänä marraskuuta 2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 soveltamisalaan. Mainitussa direktiivissä vahvistetaan matkanjärjestäjän velvollisuudet, joihin kuuluu mm. avun antaminen vaikeuksissa oleville matkustajille. Risteilyn järjestäjän on kuljettava matkustajat siihen satamaan, jossa matkapakettisopimuksen mukaan matkustajien oli tarkoitus poistua alukselta. Jos matkapakettiin sisältyy matkustajan kuljettaminen (esim. lento) siihen satamaan, jossa matkustajan oli tarkoitus astua alukseen, tai siitä satamasta, jossa matkustajan oli määrä poistua aluksesta, risteilyn järjestäjän on kotiutettava matkustaja hänen lähtöpaikkaansa. Matkapaketin järjestäjien on otettava maksuveltyttömyysuoja, joka kattaa matkustajien kotiuttamisen silloin, kun matkustajien kuljettaminen sisältyy matkapakettisopimukseen.

6. Lippuvaltion olisi sallittava EU:n jäsenvaltion lipun alla purjehtivilla aluksilla olevien matkustajien ja miehistön jäsenten poistuminen aluksesta jossakin sen satamassa. Jäsenvaltioiden olisi tuettava risteilyliikenteen harjoittajaa, jotta se voi tehdä tarvittavat järjestelyt kotiuttamista ja lääketieteellistä hoitoa varten.
7. Jos lippuvaltion ei ole mahdollista ottaa alusta vastaan, sen olisi autettava risteilyliikenteen harjoittajaa tekemään asianmukaiset järjestelyt muiden EU:n jäsenvaltioiden tai kolmansien maiden kanssa. Järjestelyjen tarkoituksena on oltava aluksen merelläoloajan minimoiminen ja moitteettoman lääketieteellisen infrastruktuurin ja kuljetusyhteyksien tarjoaminen kotiuttamista varten. Näihin järjestelyihin olisi kuuluttava aluksen satamaanpääsyn, matkustajien alukselta poistumisen, terveysseulonnan ja sairaanhoidon helpottaminen. Niihin olisi kuuluttava myös matkustajien ja miehistön jäsenten kotiutus toisen EU:n jäsenvaltion tai kolmannen maan satamasta. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä riskiryhmään kuuluvien matkustajien tarpeisiin.
8. Jos alus purjehtii jonkin kolmannen maan lipun alla, jäsenvaltioiden olisi otettava se vastaan humanitaarisista syistä. Tällaisissa tapauksissa heitä suositetaan pyytämään risteilyliikenteen harjoittajalta sen veloitteiden mukaisia asianmukaisia taloudellisia ja logistisia järjestelyjä (esim. vaadittavat henkilönsuojaimet, karanteenitilat, linja-autojen vuokraus ja tilauslennot) ennen satamaanpääsyä. Jos tällaiset järjestelyt eivät ole mahdollisia, olisi harkittava, miten aluksella olevat henkilöt voidaan poistaa aluksesta turvallisesti ja nopeasti ja miten heidän kuljettamistaan kotiin voidaan helpottaa.
9. Jos aluksella on covid-19-tartunnan saaneita henkilöitä, käyntisataman valtion olisi harkittava heidän poistamista aluksesta, jos lähistöllä olevissa pysyvissä tai väliaikaisissa sairaaloissa on riittävästi kapasiteettia asianmukaiseen lääketieteelliseen hoitoon. Kun muut kuin tartunnan saaneet ja oireettomat matkustajat ja miehistön jäsenet poistuvat aluksesta, heidät olisi vietävä karanteenitiloihin, jos tämä on tarpeen lääketieteellistä jatkohoitoa varten. Muussa tapauksessa heidät kotiutetaan suoraan.
10. Jotta mahdollistettaisiin humanitaarisista syistä tapahtuva kolmannen maan kansalaisen aluksesta poistuminen ja helpotettaisiin hänen kotiuttamistaan, jäsenvaltioiden olisi myönnettävä tarvittava viisumi rajalla silloin, kun kyseinen henkilö on viisumipakon alaisen kolmannen maan kansalainen ja hän ei ole asian kiireellisyyden vuoksi voinut hakea viisumia etukäteen.
11. Jos risteilyaluksen, jolla on EU:n kansalaisia, on päästävä satamaan kolmannessa maassa, jäsenvaltiot voivat viimeisenä keinona aktivoida unionin pelastuspalvelumekanismien, esimerkiksi jos kaupallisia lentoja ei ole saatavilla. Komissio, Euroopan ulkosuhdehallinto ja kyseisessä kolmannessa maassa oleva EU:n edustusto voivat antaa kotiuttamisapua, jos edellytykset täyttyvät

Matkustajien ja miehistön jäsenten aluksesta poistumista ja kauttakulkua koskevat suositukset

12. Jäsenvaltioiden olisi matkustajien ja miehistön jäsenten kauttakulun osalta noudatettava asiakirjassa ”Ohjeet EU:hun suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskevan väliaikaisen matkustusrajoituksen täytäntöönpanosta, kauttakulkujärjestelyjen helpottamisesta EU:n kansalaisten kotiuttamiseksi ja vaikutuksista viisumipolitiikkaan”⁽¹¹⁾ annettuja ohjeita.
13. Jäsenvaltioiden on erityisesti helpotettava EU:n kansalaisten sekä oleskeluluvan tai pitkäaikaisen viisumin saaneiden kolmansien maiden kansalaisten kauttakulkua silloin, kun he palaavat siihen jäsenvaltioon, jonka kansalaisia he ovat tai jossa he asuvat⁽¹²⁾. Jäsenvaltioiden olisi sovellettava komission tiedonantoa ”Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden harjoittamista koskevat suuntaviivat covid-19-epidemian aikana”⁽¹³⁾.

⁽¹¹⁾ Komission tiedonanto ”Ohjeet EU:hun suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskevan väliaikaisen matkustusrajoituksen täytäntöönpanosta, kauttakulkujärjestelyjen helpottamisesta EU:n kansalaisten kotiuttamiseksi ja vaikutuksista viisumipolitiikkaan”, C(2020) 2050 final, EUVL C 102 I, 30.3.2020, s. 3.

⁽¹²⁾ Ks. edellinen alaviite.

⁽¹³⁾ Komission tiedonanto ”Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden harjoittamista koskevat suuntaviivat covid-19-epidemian aikana”, C/2020/2051 (EUVL C 102 I, 30.3.2020, s. 12).

14. Tätä varten jäsenvaltioita kehoitetaan nimeämään sopivia satamia, jotka voidaan yhdistää *vihreiden kaistojen täytäntöönpanosta annetun tiedonannon* ⁽¹⁴⁾ mukaisesti turvallisiin kauttakulkukäytäviin.
15. Tätä sovelletaan myös silloin, kun tällaiset henkilöt poistuvat risteilyaluksesta tai muusta EU:n satamassa olevasta aluksesta palatakseen siihen jäsenvaltioon, jonka kansalaisia he ovat tai jossa he asuvat. Risteilyliikenteen harjoittajien tai laivanvarustajien olisi koordinoitava suurempien henkilömäärien kauttakulkua sen jäsenvaltion viranomaisten kanssa, jossa satama sijaitsee, sekä kyseisten henkilöiden kansalaisuus- tai asuinmaan paikallisten konsuliviranomaisten kanssa.
16. Tätä varten risteilyliikenteen harjoittajien ja laivanvarustajien olisi selvitettävä aluksesta poistumista suunnittelevien henkilöiden määrän. Risteilyliikenteen harjoittajien tai laivanvarustajien olisi ilmoitettava edellisessä kohdassa mainituille viranomaisille nämä tiedot sekä se, millä tavalla ne aikovat kauttakulun järjestää.
17. Jos matkustusasiakirjojen voimassaolo on päättynyt aluksella vietetyn ajan pitkittymisen vuoksi, jäsenvaltioiden olisi direktiivin 2004/38/EY ⁽¹⁵⁾ mukaisesti sallittava EU:n kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä, joilla on vanhentunut passi ja/tai viisumi, saapua alueelleen.
18. Jos kolmannen maan kansalaisten välitön kotiuttaminen ei ole mahdollista kansalaisuusmaan asettamien rajoitusten aiheuttamien tilapäisten vaikeuksien vuoksi, risteilyliikenteen harjoittajien tai laivanvarustajien olisi velvoitteidensa mukaisesti sovittava satamavaltion kanssa järjestelyistä, joilla varmistetaan asianomaisten henkilöiden turvallinen oleskelu, johon olisi sisällyttävä myös pääsy asianmukaiseen lääketieteelliseen hoitoon ja majoitukseen. Viranomaisilla voi olla oikeus pyytää tästä korvausta liikenteenharjoittajalta ⁽¹⁶⁾.
19. Niiden aluksella olevien henkilöiden kotiuttamiseksi, joilla saattaa olla covid-19-tartunta, jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon asiakirjassa *"Advice for health authorities and ship operators who have decided to suspend sailings and for the long-term docking of ships at the ports of EU/EEA MS during COVID-19 pandemic"* (terveysviranomaisille ja liikennöinnin keskeyttäneille laivanvarustajille annetut ohjeet alusten pitkäaikaisesta telakoinnista EU:n/ETA:n jäsenvaltioiden satamissa covid-19-pandemian aikana) ⁽¹⁷⁾ annetut ohjeet.
20. EU:n kansalaisten kotiuttamiseksi kolmansien maiden satamista risteilyliikenteen harjoittajan tai laivanvarustajan olisi ilmoitettava kyseisessä kolmannessa maassa edustettuina olevien jäsenvaltioiden konsuliviranomaisille ja EU:n edustustolle, jos sellaisia on, millä tavalla kotiuttaminen EU:hun aiotaan järjestää. Jäsenvaltioiden viranomaiset voivat saada tietoja Eurooppaan matkalla olevien risteilyalusten sijainnista Euroopan meriturvallisuusviraston ylläpitämästä SafeSeaNet-järjestelmästä ⁽¹⁸⁾.

Ylösmakaaviksi tarkoitettuja aluksia koskevat suositukset

21. Pääasiallinen vastuu ylösmakaaviksi tarkoitetuilla aluksilla olevien merenkulkijoiden kotiuttamisesta kuuluu laivanvarustajalle ⁽¹⁹⁾. Lippuvaltion olisi helpotettava tällaisilla aluksilla olevien merenkulkijoiden kotiuttamista erityisesti silloin, kun liikenneyhteyksiä merenkulkijan jäsenvaltioon tai kolmanteen maahan ei ole käytettävissä. Jos miehistön jäsenellä on lääketieteellistä hoitoa vaativa akuutti tila tai epäilty tai vahvistettu covid-19-tartunta, 4, 19 ja 28 kohdassa vahvistetut toimenpiteet olisi toteutettava.

⁽¹⁴⁾ Asiakirjassa C(2020) 1897 final (EUVL C 96 I, 24.3.2020) jäsenvaltioita pyydetään nimeämään kaikki asiaankuuluvat Euroopan laajuiseen liikenneverkkoon (TEN-T) kuuluvat sisärajojen ylityspaikat "vihreiden kaistojen" rajanylityspaikoiksi maa-, meri- ja ilmakuljetuksia varten.

⁽¹⁵⁾ Direktiivi 2004/38/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella (EUVL L 158, 30.4.2004, s. 77).

⁽¹⁶⁾ Vuonna 2006 tehdyn merityötä koskevan yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan merenkulkijoihin.

⁽¹⁷⁾ Katso: https://www.healthygateways.eu/Portals/0/plcdocs/EU_HEALTHY_GATEWAYS_COVID-19_Stationed_ships_18_3_2020_F.pdf?ver=2020-03-20-183254-500

⁽¹⁸⁾ <http://www.emsa.europa.eu/ssn-main.html>

⁽¹⁹⁾ Ks. erityisesti direktiivin 2009/13/EY liitteessä olevat normit A2.1 ja A2.5.1 ja vuoden 2006 merityöyleissopimuksen asiaankuuluvat määräykset.

III. Miehistön vaihtaminen

22. Merenkulkupalvelujen pitämiseksi toiminnassa jäsenvaltioiden olisi sallittava miehistön vaihtaminen satamissaan.
23. Merenkulkijat olisi välttämättömänä henkilöstönä vapautettava matkustusrajoituksista, kun he ovat kauttakulku-matkalla satamaan, jossa he ottavat tehtävänsä vastaan ⁽²⁰⁾. Tämä on linjassa komission tiedonannossa ”EU:hun suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskeva väliaikainen matkustusrajoitus ⁽²¹⁾” annettujen ohjeiden kanssa. Jäsenvaltioiden olisi sovellettava tiedonannossa ”Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden harjoittamista koskevat suuntaviivat covid-19-epidemian aikana ⁽²²⁾” olevia toimenpiteitä.
24. Koska liikenneyhteydet ovat nyt hyvin rajallisia, merenkulkijoilla on vaikeuksia matkustaa maahan, jossa heidän on määrä nousta alukselle, vaikka miehistön vaihtaminen olisi sallittua. Olisi harkittava *vihreiden kaistojen täytäntöönpanosta annetun tiedonannon* mukaisia erityisiä matkustusjärjestelyjä, joilla helpotetaan merenkulkijoiden matkustamista merisatamista ja merisatamiin.
25. Merenkulkijoille, jotka ovat viisumipakon alaisten kolmansien maiden kansalaisia ja jotka eivät asian kiireellisyyden vuoksi ole voineet hakea viisumia etukäteen, olisi myönnettävä tarvittava viisumi rajalla.
26. Useimmat jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toimenpiteitä salliakseen merenkulkijoiden työsopimusten ⁽²³⁾ jatkamisen tietyin edellytyksin. Nämä edellytykset täyttyvät, jos kotiutus tai miehistön vaihtaminen estyy. Jäsenvaltiot sallivat myös erityisehtojen noudattamista koskevien vanhentuneiden ilmoitusten voimassaolon pidentämisen. Vastaavasti olennaisia pätevyyskirjoja myöntäneet ja vahvistaneet jäsenvaltiot ovat pidentäneet pätevyyskirjojen voimassaoloa väliaikaisesti poikkeustilanteen päättymiseen saakka. Kansainvälinen merenkulkijärjestö (IMO) ⁽²⁴⁾ ja ILO ⁽²⁵⁾ ovat antaneet ohjeita merenkulkijoiden pätevyyskirjojen ja työsopimusten voimassaolon pidentämisestä ⁽²⁶⁾.
27. Merenkulkijoiden työsopimusten tavanomaisen 11 kuukauden keston pidentäminen voi aiheuttaa uupumusta merenkulkijoille ja haitata heidän mielenterveyttään ja meriturvallisuutta. Niiden voimassaoloa ei näin ollen pitäisi pidentää enempää kuin on tarpeen. Merenkulkijoiden olisi voitava pysyä aluksella tarvittaessa kohtuullisen ajan työssäolojaksonsa päättymisen jälkeen ⁽²⁷⁾. Jos merenkulkijoiden passin voimassaolo päättyy ilman mahdollisuutta käyttää konsulipalveluja, heidän työsopimustensa voimassaoloa ei tulisi jatkaa vaan heidän kotiuttamistaan olisi helpotettava. Jos kotiuttaminen ei ole mahdollista, liikenteenharjoittajan ja lippuvaltion olisi merenkulkijan suostumuksella toteutettava toimenpiteitä hänen työsopimuksensa jatkamiseksi ja otettava käyttöön järjestelyt, joilla varmistetaan merenkulkijan kotiuttaminen mahdollisimman pian.
28. Covid-19-tartuntojen leviämisen estämiseksi laivanvarustajien olisi otettava aluksella käyttöön asianmukaiset turvallisuusmenettelyt, kun uusi miehistö aloittaa palvelunsa. Kaikki riskit olisi arvioitava ja asianmukaiset ehkäisevät ja suojaavat toimenpiteet toteutettava EU:n lainsäädännön mukaisesti ⁽²⁸⁾. Vaikka lääkärintarkastuksia olisi tehtävä, ne eivät saisi aiheuttomasti viivästyttää merenkulkijoita ottamasta tehtävänsä vastaan. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston antamat tiedot ja 3 kohdassa tarkoitetut EU Healthy Gateways -toimintaohjelman ohjeet olisi otettava huomioon.

⁽²⁰⁾ Suuntaviivat rajaturvallisuustoimenpiteitä varten terveyden suojelemiseksi ja tavaroiden ja välttämättömien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi, C(2020) 1753 final (EUVL C 86 I, 16.3.2020, s. 1).

⁽²¹⁾ COM (2020) 115 final, tiedonanto ”Covid-19: EU:hun suuntautuvaa muuta kuin välttämätöntä matkustamista koskeva väliaikainen matkustusrajoitus”.

⁽²²⁾ Komission tiedonanto ”Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden harjoittamista koskevat suuntaviivat covid-19-epidemian aikana”, C/2020/2051 (EUVL C 102 I, 30.3.2020, s. 12).

⁽²³⁾ Jokaisella sellaisella aluksella työskentelevällä merenkulkijalla, johon sovelletaan vuonna 2014 hyväksytyjä kauppalaivastoa koskevia erityisyleissopimuksen määräyksiä ”Merchant Shipping (Maritime Labour Convention) (Minimum Requirements for Seafarers etc.) Regulations 2014”, on oltava oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoinen merenkulkijoiden työsopimus.

⁽²⁴⁾ IMO:n kiertokirje Nro 4204/Add. 5, 17.3.2020.

⁽²⁵⁾ Koronavirustautia (covid-19) käsittelevän kolmikantaisen erityiskomitean virkailijoiden julkilausuma, 31.3.2020.

⁽²⁶⁾ Lisäksi viitataan komission yksiköiden muistioon unionin lainsäädännön soveltamisalaa kuuluvia pätevyyskirjoja koskevista unionin lainsäädännön vaatimuksista. Siinä käsitellään etenkin vaatimuksia, jotka aiheuttavat vaikeuksia covid-19-kriisin ratkaisemiseksi toteutettujen toimenpiteiden vuoksi, https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/2020-04-06-issue_of_expiry_of_licence_and_certificates.pdf Luettelo viitatuista pätevyyskirjoista saatetaan ajan tasalle merenkulkijoiden pätevyyskirjojen osalta.

⁽²⁷⁾ Vuonna 2006 tehdyn erityisehtojen koskevan yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan.

⁽²⁸⁾ Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä (EUVL L 183, 29.6.1989, s. 1).

29. Edellä 3 kohdassa tarkoitettujen ohjeiden mukaisesti ensisijainen vaihtoehto sen varmistamiseksi, että covid-19-tartuntavaarassa olevat merenkulkijat ⁽²⁹⁾ voivat aloittaa tehtävänsä, olisi ennen alukseen nousemista tehtävät testit. Jos testaamista ei voida tehdä rajallisen kapasiteetin vuoksi, merenkulkijoiden lämpö olisi mitattava ja heidän viimeaikaisia hengitysoireitaan ja mahdollista lähikontaktia covid-19-tartunnan saaneisiin henkilöihin olisi tutkittava.

IV. Miehistön vaihtoa varten nimetyt satamat

30. Jäsenvaltioiden olisi komissiota kuullen ja keskenään koordinoitua useita unionin satamia nopeita miehistövaihtoja varten. Näiden satamien olisi sijaittava siten, että ne kattavat koko unionin, ja niistä olisi oltava yhteydet toiminnassa oleviin lento- ja rautatieasemiin. Jäsenvaltioiden olisi suunniteltava kohdennettuja tai säännöllisiä lento- ja rautatiekuljetuksia varmistaa miehistön vaihtamiseksi tarvittavat liikenneyhteydet ja mahdollistaakseen merenkulkijoiden nopean matkustamisen ja kotiuttamisen.
31. Näiden nimettyjen satamien lähistöllä olisi oltava tarjolla majoitusta, jossa merenkulkijat voivat odottaa sen aluksen saapumista, johon heidän on noustava, tai lentokonetta, junaan tai laivaa, jos heidän kuljetuksensa ei tapahdu samana päivänä. Majoituksessa olisi oltava asianmukaiset tilat, jotta ennen alukseen nousemista ja aluksesta poistumisen jälkeen asetettava 14 päivän karanteeni ⁽³⁰⁾ olisi mahdollista, jos asianomainen jäsenvaltio tätä vaatii ja jos testaamista ei voida tehdä.
32. Satamissa olisi oltava asianmukaisia lääkintäpalveluja, jotka ovat merenkulkijoiden saatavilla heidän noustessaan alukselle, poistuessaan aluksesta ja ollessaan karanteenissa. Niissä olisi tarjottava myös sosiaalisia palveluja ⁽³¹⁾.
33. Miehistön vaihtamiseen liittyvät vaikeudet eivät merenkulkualan kansainvälisen luonteen vuoksi rajoitu Euroopan unionissa harjoitettavaan liikenteeseen. Joka kuukausi koko maailmassa päättyy keskimäärin noin 100 000 merenkulkijan työsopimuksen voimassaolo. Nimetyt satamat, joissa miehistön vaihto voi tapahtua turvallisesti ja esteettä, voitaisiin ottaa käyttöön myös kolmansissa maissa, jotta tämä käytäntö leviäisi koko maailmaan.

V. Hygieniasuositukset ja alustoimitukset

34. Merenkulkijoiden saataville olisi annettava asianmukaista lääketieteellistä hoitoa, joka vastaa mahdollisimman tarkasti maissa työskentelevien työntekijöiden saatavilla olevaa hoitoa. Heidän saatavilleen olisi annettava nopeasti lääkkeitä ja hoitoa kaikkiin sitä edellyttäviin terveysongelmiin sekä tietoa näistä ongelmista ⁽³²⁾.
35. Miehistön ja satamatyöntekijöiden, myös luotsien, välistä lähikontaktia olisi vältettävä mahdollisimman paljon kaikkien henkilöiden suojelemiseksi covid-19-tartuntojen leviämisen riskiltä ⁽³³⁾. Kun lähikontaktia ei voida välttää, olisi käytettävä henkilönsuojaimia ja noudatettava sosiaalista kanssakäymistä koskevia toimenpiteitä. Niin kauan kuin kaikki miehistön jäsenet ovat terveitä, riski aluksella on pienempi kuin maissa. Sen vuoksi olisi harkittava huolellisesti, voidaanko maissakäyntivapaata myöntää, ottaen huomioon miehistön jäsenten yleinen hyvinvointi vallitsevissa olosuhteissa ⁽³⁴⁾. Sellaista aluksilla olevaa miehistöä, jonka kaikki jäsenet ovat terveitä ja joiden edellinen satamakäynti tapahtui yli kaksi viikkoa sitten, ei pitäisi asettaa karanteeniin heidän poistuessaan aluksesta kotiuttamista varten.

⁽²⁹⁾ COVID-19:ä koskeva tapausmäärittely ja eurooppalainen seurantajärjestelmä: <https://www.ecdc.europa.eu/en/case-definition-and-european-surveillance-human-infection-novel-coronavirus-2019-ncov>

⁽³⁰⁾ Suositeltu karanteeniaika voi muuttua sitä mukaa kun covid-19:sta saadaan lisätietoja. Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksen ja jäsenvaltioiden terveysviranomaisten suosittelemia karanteeniaikoja olisi noudatettava.

⁽³¹⁾ Vuonna 2006 tehdyn merityötä koskevan yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan.

⁽³²⁾ Vuonna 2006 tehdyn merityötä koskevan yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan.

⁽³³⁾ Esimerkkeinä mainittakoon erityisryhmien perustaminen satamatoimia varten, kuten luotsaus, laituriin kiinnittyminen, satamavalvonta, desinfiointi kunkin työvuoron jälkeen, sähköisen asiakirjavälityksen suosiminen jne.

⁽³⁴⁾ Maissakäyntivapaasta säädetään Euroopan yhteisön kansallisten varustamoyhdistysten keskusjärjestön (ECSA) ja Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF) merityötä koskevasta yleissopimuksesta, 2006, tekemän sopimuksen täytäntöönpanosta ja direktiivin 1999/63/EY muuttamisesta 16 päivänä helmikuuta 2009 annetussa neuvoston direktiivissä 2009/13/EY (EUVL L 124, 20.5.2009, s. 30).

36. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että aluksen päällikkö pyytää mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lääketieteellistä neuvontaa silloin, kun miehistön jäsenillä epäillään covid-19-tartuntaa⁽³⁵⁾. Tämä on tärkeää miehistön ja matkustajien turvallisuuden sekä kansanterveyden kannalta satamavaltiossa (ks. VII jakso jäljempänä).
37. Jos aluksella todetaan olevan henkilöitä, joilla on vahvistettu tai epäilty covid-19-tartunta, seuraavan käyntisataman tai tarvittaessa lähempänä olevan sataman olisi varmistettava, että se pystyy ottamaan aluksen vastaan. Kyseistä alusta ei pitäisi ohjata muualle ilman perusteltua syytä. Jos valitun sataman alueella noudatettavan erilaisten tapausprofiilien priorisoinnin vuoksi asianomaisille merenkulkijoille ei voida antaa riittävää lääketieteellistä hoitoa, alus olisi otettava vastaan sellaisessa lähimmässä käytettävissä olevassa satamassa, jossa tarvittavat hoito ja tilat voidaan tarjota.
38. Sellaiset merenkulkijat, joilla epäillään tartuntaa ja joilla on lieviä oireita, olisi testattava seuraavassa käyntisatamassa, ja kaikkien miehistön jäsenten saataville olisi annettava asianmukaista lääketieteellistä hoitoa. Kyseinen henkilö tai kyseiset henkilöt olisi evakuoitava ja hänelle tai heille olisi annettava asianmukaista lääketieteellistä hoitoa. Jos yhden aluksella olevan henkilön epäillään saaneen covid-19-tartunnan, kaikki miehistön jäsenet on asetettava karanteeniin 14 päiväksi⁽³⁶⁾ joko aluksella tai maissa⁽³⁷⁾. Tätä ei noudateta, jos tartuntaepäillyn miehistön jäsenen testituloksena on negatiivinen, eikä sen jälkeen, kun karanteenissa olleen miehistön jäsenen covid-19-testituloksena on negatiivinen.
39. Aluksilla on edelleen lakisääteinen velvoite kuljettaa alustoimitukset⁽³⁸⁾, ja henkilönsuojaimia olisi käytettävä, jotta miehistöä suojataan altistumiselta covid-19-virukselle. Henkilönsuojaimia koskevat unionin vientirajoitukset eivät estä tätä. Tällaisten suojainten vienti alustoimitukseksi ei edellytä asetuksessa (EU) 2020/402⁽³⁹⁾ määriteltyä vientilupaa. Mainittu asetus koskee erityisesti vientitullimenettelyä, jota ei sovelleta alustoimituksiin. Tällaiset toimitukset jätetään kyseisen menettelyn ulkopuolelle unionin tullikoodeksin⁽⁴⁰⁾ nojalla.
40. Aluksilla olevien henkilönsuojainten määrää olisi lisättävä, jotta se on riittävä seuraaviin kolmeen tilanteeseen:
- niin monen miehistön jäsenen, kuin vaatimusten mukaan tarvitaan, kanssakäynti luotsien kanssa;
 - miehistön jäsenen sairastuessa muiden aluksella olevien henkilöiden kanssakäynti hänen kanssaan;
 - maissakäyntivapaa (vaikka tätä mahdollisuutta olisi rajattava mahdollisimman paljon).
41. Aluksilla annettavan sairaanhoidon parantamista koskevia turvallisuuden ja terveyden vähimmäisvaatimuksia on noudatettava⁽⁴¹⁾. Aluksella olevien lääkkeiden olisi oltava Maailman terveysjärjestön (WHO) laatiman *kansainvälisen laivalääkintäoppaan (International Medical Guide for Ships)* viimeisimmän toisinnon ja IMO:n *laivanvarustajia varten laatimien merenkulkijoiden terveyden suojelemiseksi annettujen suuntaviivojen (Guidance for ship operators for the protection of the health of seafarers)*⁽⁴²⁾ liitteen C mukaisia.

⁽³⁵⁾ Merityötä koskevan yleissopimuksen normissa A4.1 määrätään, että toimivaltaisen viranomaisen on kaikkien aluksella olevien henkilöiden osalta varmistettava ennalta sovitulla järjestelmällä, että radion tai satelliitin välityksellä merellä oleville aluksille annettavat lääkinnälliset ohjeet, mukaan lukien asiantuntijaneuvonta, ovat saatavilla 24 tuntia vuorokaudessa ja että radion tai satelliitin välityksellä saatujen, aluksen ja maissa olevien, lääkinnällisiä ohjeita antavien henkilöiden välisten viestien edelleen välittäminen on maksutonta riippumatta siitä, minkä lipun alla kyseinen alus purjehtii.

⁽³⁶⁾ Suositeltu karanteeni-aika voi muuttua sitä mukaa kun covid-19:sta saadaan lisätietoja. Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksen ja jäsenvaltioiden terveysviranomaisten suosittelemia karanteeni-aikoja olisi noudatettava.

⁽³⁷⁾ Maailman terveysjärjestön (WHO) antamat karanteenikäsittelyä koronavirustaudin leviämisen estämiseksi (covid-19) koskevat väliaikaiset ohjeet (Considerations for quarantine of individuals in the context of containment for coronavirus disease (COVID-19)), 19.3.2020.

⁽³⁸⁾ Neuvoston direktiivi 92/29/ETY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 1992, terveydelle ja turvallisuudelle asetettavista vähimmäisvaatimuksista aluksilla tapahtuvan sairaanhoidon parantamiseksi (EUVL L 113, 30.4.1992, s. 19).

⁽³⁹⁾ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/402, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2020, vientiluvan edellyttämisestä tiettyjen tuotteiden viennissä (EUVL L 77 I, 15.3.2020, s. 1).

⁽⁴⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 952/2013, annettu 9 päivänä lokakuuta 2013, unionin tullikoodeksista (EUVL L 269, 10.10.2013, s. 1).

⁽⁴¹⁾ Neuvoston direktiivi 92/29/ETY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 1992, terveydelle ja turvallisuudelle asetettavista vähimmäisvaatimuksista aluksilla tapahtuvan sairaanhoidon parantamiseksi (EUVL L 113, 30.4.1992, s. 19).

⁽⁴²⁾ IMO:n kiertokirje Nro 4204/Add. 4, torstai 5. maaliskuuta 2020.

VII. Suositus EU:n satamia lähestyvien alusten ilmoitusten päivittämisestä covid-19:n osalta

42. Meriterveysilmoituksen antamista vaaditaan jo nyt EU:n lainsäädännössä ⁽⁴³⁾. Aluksen päällikön tai muun liikenteenharjoittajan asianmukaisesti valtuuttaman henkilön on annettava ilmoitus asianomaisen jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle viranomaiselle. Ilmoitukset on annettava kansallisen keskitetyn palvelupisteen kautta ennen saapumista EU:n jäsenvaltiossa sijaitsevaan satamaan seuraavia määräaikoja noudattaen:
- vähintään 24 tuntia etukäteen; tai
 - viimeistään silloin, kun alus lähtee edellisestä satamasta, jos matkan kesto on alle 24 tuntia; tai
 - jos seuraavaa käyntisatamaa ei tiedetä tai se on muuttunut matkan aikana, heti kun tämä tieto on saatavilla.
43. Meriterveysilmoitus on asetettava saataville kansalliseen keskitettyyn palvelupisteeseen. Sen avulla kaikki asiaankuuluvat viranomaiset voivat tarkastaa aluksen miehistön terveydentilan ennen aluksen saapumista satamiinsa.
44. Covid-19 leviää hyvin nopeasti, ja sen itämisaika on jopa 14 päivää. Jäsenvaltioita suositetaan pyytämään aluksen päällikköä antamaan asiaankuuluvalla viranomaiselle seuraavat tiedot 4 tuntia ennen arvioitua saapumisaikaa käyntisatamaan:
- aluksella olevien henkilöiden kokonaislukumäärä (sekä miehistö että matkustajat);
 - covid-19-tartunnan saaneiden henkilöiden lukumäärä;
 - covid-19-tartunnan saaneiden henkilöiden lukumäärä ⁽⁴⁴⁾;
- Nämä tiedot voidaan antaa meri-VHF:llä, radiolla tai päivitetyllä meriterveysilmoituksella.
-

⁽⁴³⁾ Direktiivi 2010/65/EU, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, jäsenvaltioiden satamiin saapuvia ja/tai satamista lähteviä aluksia koskevista ilmoitusmuodollisuuksista ja direktiivin 2002/6/EY kumoamisesta (EUVL L 283, 29.10.2010, s. 1).

⁽⁴⁴⁾ Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskuksen määritelmä:
<https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/covid-19-ecdc-updates-case-definition-eu-surveillance>